

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca; ako je ta dan nedelja ali praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto s prilogo »Domači Prijatelj« 2 goldinarja. — Priloga izhaja 10. in 30. dan v mesecu.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Leto XVI.

V Celovcu, 20. januarja 1897.

Štev. 2.

Vabilo.

Katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem napravi dva

javna shoda,

in sicer

prihodnjo nedeljo dne 24. januarja 1897

pri Mežnarju v Št. Štefanu pri Trušnjah in

na Lečji gori pri Pokrčah v gostilni pri Mežnarju.

Obema shodoma je začetek ob 3. uri popoldne.

Razgovarjalo se bo:

o prihodnjih volitvah za državni zbor.

Po zborovanju bode prosta zabava.

Ker se bode na teh shodih govorilo o jako važnih stvaréh, s posebnim ozirom na prihodnje državnozbornske volitve, naj se ga udeležijo v velikem številu vsi udje in volilci ter po njih upeljani slovenski rodoljubi, ktere na shoda najljubše vabi

odbor.

Slovenske politične razmere.

Govor posl. g. dr. L. Gregorec-a v državnem zboru dne 5. decembra 1896. leta.

(Konec.)

Več kot 600 let služimo tej visoki dinastiji zvesto in požrtvovalno, kakor ne kmalu kak drugi narod v državi. Plačujemo davke, dajamo vojakov razmerno ravno toliko, kakor Nemci in Italijani.

Zakaj se ravná z nami drugače v narodnem oziru, kakor s temi? Zakaj se nam pritrjuje to, kar se drugim tako darežljivo izroča? Zakaj se poplačuje naša 600 letna zvestoba s surovim nasilstvom na narodnem polju? Kdo je temu kriv? Mo-

rebiti krona? Ne, ta želi mirú. Morebiti národi, ki so nam sosedje? Odgovarjam: Ne, kot taki ne, temveč le posamezne njih stranke, in zdaj bodem odgovoril. Glavna krivda, da se člen 19. pri nas Slovincih ne izvršuje, zadeva nemško liberalno stranko, od nje odvisna ministerstva in birokracijo, ktero vodijo ta ministerstva.

Gospoda moja! Rekel sem, da nam ni sovražen nemški národ kot tak, in tudi italijanski národ ne, temveč posamezne stranke; pri nas v prvi vrsti stranka nemškega državnega jezika, nadvlade in opravičenosti le nemštva v vsi Avstriji. Ta stranka je glasovala za člen 19. drž. tem. zakona, da bi bliščala v luči prostega mišljenja, v resnici pa zato, da bi varovala nemške manjšine, — toda, da bi se ta člen uporabljal tudi pri Slovanih, temu delajo ovire, zlasti v onih deželah, v kterih gospodujejo po deželni zborih, kakor n. pr. na Koroškem in Štajerskem. Tu ne priznava nemška liberalna stranka Slovincem niti tega, da so národ, ki ima kot tak pravice, ktere se morajo spoštovati, temveč pozna le še „posameznike, ki govoré slovenski“, kakor se je blagovolil izraziti nekóč grof Wurmbrod v tej visoki zbornici.

V deželni odbor, v deželni šolski svet ne pride nikoli nobeden slovenski poslanec (Čujte!), in v predzadnjem zasedanju štajerskega dež. zbora so bili naši poslanci moralno prisiljeni, da izstopijo iz njega. Nove volitve niso ničesa izpremenile, temveč stara večina je prišla zopet neizpremenjena v deželni zbor nazaj. — Ali bodo naši poslanci zopet vstopili v deželni zbor, o tem niso do danes še nič gotovega sklenili.

Kako se počenja s Slovinci in Hrvati v Poreču, Trstu in Gorici, o tem se je čulo v tej visoki zbornici že več pritožb, toda pomoglo se jim ni. Zakaj pa ne? Tega je kriva ravno avstrijska birokracija, ki noče vmes poseči, prav do cesarjevih namestnikov in ministrov.

Prišel sem torej do drugega glavnega vzroka, ki je doslej oviral izvrševanje 19. člena drž. tem. zakona pri Slovincih.

Uradniki so pri nas skoro izključno nemški, na Primorskem italijanski. Kar se tiče njih političnega mišljenja, stoje ravno tako skoro brez izjeme v nam nasprotnem taboru. Nemška liberalna stranka je namreč vedno mojstersko razumela namestiti vse uradniške službe s svojimi pristaši. To

je pa povzročilo pri nas Slovincih silne neprijetnosti, nepravilnosti in sovražnosti, in to v treh ozirih.

Pred vsem se pritožujemo, da se naši ljudje v svoji domovini le redkokedaj, jako težko ali celo sploh ne nameščajo na izpraznjene službe, okoliščina, ktero je celo dr. Menger imenoval neopravičeno, rekoč: Najbolj opravičena zahteva vsakega národa naj bode, da se njegovi sinovi ne izključujejo iz službovanja po sodiščih in upravah. No, naši sinovi so malone izključeni. Ako se slovenski jurist oglasi za kako državno službo, se pogosto niti ne zasliši, ne dobi nikake podpore. Prejšnji ces. namestnik v Gradcu, baron Kúbeck, je rekel nekemu petentu: „Idite, ne potrebujemo nobenega Slovence!“ (Čujte! Čujte!) In ako se kak Slovenec posveti javni službi, ne pride dalje in se često na jako krivičen način zapostavlja. Opazujem javno življenje že nad 30 let in sem v tem dolgem času videl že več slovenskih sodnijskih slug, pisarjev in vzlasti slovenskih davčnih eksekutorjev (Veselost), toda slovenskega okrajnega glavarja, ki bi bil še živ, nisem videl nikoli. Znana sta mi le dva okr. komisarja slovenske národnosti, ki sta napredovala, da sta postala okrajna glavarja, toda le eden izmed njiju je bil nastavljen na slovenskem ozemlju, drugi se je moral v povsem nemško okr. glavarstvo na Koroško obrniti.

Skoro bi se ne motil, če bi trdil, da na slov. Koroškem in Štajerskem ni niti jednega slovenskega glavarja in prav težko kak okr. komisar. In vendar prebiva tu nad pol milijona Slovencev. To je jako krivično postopanje od strani državne uprave.

Naj povem neki slučaj, ki se je pripetil zadnji čas in ki pojasnuje, kako se slovenski uradniki prezirajo.

V mestu na Spodnjem Štajerskem je bila razpisana služba poštnega upravitelja, za ktero sta poslala dva poštna kontrolorja. Starejši in sposobnejši opravlja že dalj časa službo VIII. činovnega razreda in je torej mlajšemu nadrejen. Vendar so starejšega sposobnejšega kontrolorja prezrli, ker je bil Slovenec, ter podelili mesto mlajšemu, in to pri jednem in istem uradu.

Taki slučaji se žal često dogajajo in národnostni prepir le še postružejo. Takemu krivičnemu postopanju se pa pridružijo še drugo, da namreč večina tujih uradnikov ni zmožna našega slovenskega jezika; nas ne razumejo, in mi istotako

Podlistek.

Tine in Barigeljc.

IX.

(Barigeljc pri Tinetu na novega leta dan. — Pismo Cofinovega Petra iz Ljubljane.)

Včeraj sva bila s Franco prav židane volje. Veš, moja Franca je včasih sicer huda, pa boljša, kakor pol grunta. Tako sva te vendar pričakovala, pa ker nisi prišel, sva sama večerjala. Pri glažku dobrega mošta sva imela svoje pogovore. Seveda sva se najprej pogovarjala, kako sem jaz gospodaril in ona gospodinjala. Ona terjala je od mene in jaz od nje prav ojster račun. Skregala se pa nisva, ker sva dobro gospodarila obadva. Ej, z mojo Franco se ja dá. Ona ti je prava slovenska gospodinja. Dela pridno, ne sramuje se nobenega dela, živi tako, kakor je živela njena mati. Judovskega blagá ne najdeš v naši hiši in šiva vse sama zase in za otroke. Veš, to je v kmečki hiši velika „numera“. Ko bi v vsaki kmečki hiši žene tako gospodinjile, kakor moja Franca, potem bi bilo veliko boljše pri nas. — Mi znamo samo tožiti čez davk, ki ga nam država nalaga; a veliko večjega davka, ki si ga sami naložimo, tega velikokrat ne vidimo. In ta nas já, pa nas bo tudi požrl, če pojde tako naprej.

Seveda je račun od najinega hiševanja „štimal“. Kako bi pa tudi ne, saj imava čistega dobička čez 500 gld. in to je za Barigeljca, ki včasih tudi po svetu rad pogleda, vendar veliko.

Ko sva po „rajtenži“ trčila na zdravje, začela je Franca govoriti tudi o politiki. Moja Franca je res žena, ki „páše“ v devetnajsto stoletje. No tega se seveda ni naučila v naših koroških šolah, ampak v tistih „bindišarskih“ unkráj Karavank, ktere naši nemškutarji tako zaničujejo, kajpak samo za to, ker nam pravih ne privoščijo. Drugače bi bilo na Koroškem preveč Franc, in te bi delale nemškutarjem preveč sitnosti in skrbi.

Spočetka sva govorila prav resno o dogodkih preteklega leta. Potem me je začela malo zbadljivo popraševati, kaj vendar mislim o prihodnjem letu. Kakoršno vprašanje tak odgovor. Veš Tine, malo korajžen sem že bil, ker sva s Franco že nekolikokrat trčila poprej in začel sem tako nekako: Draga Franca, prihoduje leto bo prav imenitno; le škoda, da ga bodo le tisti doživeli, kteri poprej ne umrjú. Začelo se bo, kakor vidiš in čutiš, z zimo in gorje tistim, ki nimajo gorke obleke.

Vreme bo celo leto prav neprijetno, — če ne bo solnce in toplote pa lepega vremena.

Pa če bo tudi lepo vreme, bo nemškutarska kultura na Koroškem prav slabo rodila, ker je zmiraj manj taciš „bizgecev“, ki bi šli na „lim“ nemškutarčkov.

Pri letošnjih novih volitvah nemškutarija ne bo veliko poslancev pridelala. Tembolj pa bo napredovala naša reč. — Vpeljali bodo tudi ravnopravnost ali pravico za vse národe, pa ne v Avstriji, ampak v Ameriki. Sicer pa bo letos pri nas na Koroškem ostalo vse bolj pri starem, ker mi Karošci smo vendar „fortschrittlich“ in to se toliko pravi, kakor stare piskre popravljati, da novi ne pridejo na vrsto.

Vidiš Franca, mačke bodo lovile v novem letu miši, psi bodo lajali in nemškutarji se bodo zaganjali v Slovence, kakor v starem letu. Vsak psiček bo zaevilil, če mu boš na rep stopila, in vsak nemčurček se bo oglasil v liberalnih „cajtengah“, če mu boš resnico povedala. Nemškutarji in liberalci bodo vedno svoje stare kvante pogrevali in v eno mer svoje burke poganjali, nemškutarski uradniki nam kmetom nemške dopise pošiljali, — če bomo mi tako neumni, da jih bomo sprejemali. Meni seveda ne smejo kaj tacega storiti in tudi ne bodo, saj vem in tudi ti Franca veš, da se tudi v kancelijah že bojijo Barigeljca. — Kar se mi je sanjalo potem, to ti jutri povem, a zdaj ti le še povem, kako sem jo Franci za novo leto zapel:

„Sem presneti kerle jest, Mi ostuden liberaluh,
Barigeljc mi rekó, In še bolj nemčurski duh,
Imam prav mirno, tenko vest, Jaz ga pičim, da gorjé,
Zelo prav ojstró. Zato pa vsi se me bojé.“

Potem mi je prinesel Tine pismo, ktero mu je pisal Cofinov Peter iz Ljubljane, kamor se je pred adventom oženil. Pismo se je glasilo:

„Ljubi Tine! Dolgo je že tega, kar sem Ti zadnjič pisal. Sporočit Ti imam za zopet par novic. Naznanit Ti moram, da je moja ženka skoro zadela nesreča. Obtičala ji je namreč kost v grlu, in sva morala takoj hiteti k zdravniku, kjer se je pa pokazalo, da ni nobene nevarnosti, pač pa sem videl, kako zna moja Špela — zijati! Ko ji namreč zdravnik reče, naj malo usta odpré, zazijala je tako, da je dohtar rekel: Pri vas pa ni treba aparata, da bi pogledal v grlo. Nesreče se ni bati, rekel je zdravnik dalje, kajti tukaj vidim, da vas je kost le malo popraskala po grlu, a kosti bo pa le še

ne moremo občevati z njimi v svojem materinem jeziku. V resnici je le malo uradnikov vseh kategorij, tudi profesorjev, ki bi bili slovenskega jezika v besedi in pisavi povsem zmožni, največ le v majhni meri, mnogi pa celo nič.

Letos sem priredil več ljudskih shodov, kamor so prišli tudi vladni komisarji; k jednemu je prišel mlad grof, k drugemu star grof (Veselost). Toda nobeden ni umel niti jedne slovenske besede. (Čujte!)

Poznam sodnijskega uradnika, ki mora imeti v roki Janežičev slovar, da more umeti slovenske stranke. (Čujte! Čujte!)

Latinski pregovor veli: „Ignoti nulla cupido“, to je: Česar človek ne umeje, za to se ne briga. Tako je z našimi uradniki, ki slovenskega jezika ne umejo; ne brigajo se zanj, zaničujejo ga celo in sovražijo narod slovenski.

Govornik navede na to več značilnih slučajev, in potem nadaljuje:

Nam Slovencem vladajo štirje deželni načelniki: dva namestnika in dva dež. predsednika. Vsi štirje so nam tuji, nobeden dobrohoten, dva celo odločna nasprotnika, namreč namestnik v Trstu in dež. predsednik v Celovcu. Tem bi primerjal le še prejšnjega namestnika štajerskega, barona Kübecka. (Ugovarjanje.) Pod to trojico smo mi Slovenci morali najhujše pretrpeti. Tudi še tako opravičenim zahtevam so se ti gospodje trdovratno upirali, zlasti na polju podržavljenе šole. Neka občina na Koroškem se je morala nad 20 let boriti, da si je priborila slovensko ljudsko šolo. (Čujte! Čujte!) V tej visoki zbornici sem povodom zadnje budgetne debate dokazal, da se nad 6000 slovenskih otrok na Koroškem in Štajerskem niti v kršč. nauku ne podučuje v lastnem jeziku, (Čujte! Čujte!) in da ni boja za slovensko šolo v Trstu in Gorici ne konca, ne kraja. Kaj se je zgodilo vsled tega? Dočim so skušali omenjeni gospodje deželni predstojniki cesarju zveste Slovence zatirati, je nastala in se okrepila pod njih prizanesljivim nadzorstvom „Irredenta italiana in Irredenta teutonica“.

Irredenta italiana se je uprla že proti državnim naredbam, in na Koroškem in Štajerskem smo doživeli proslavljanje Bismarka, kar mora vsak avstrijski patrijot, zlasti sedaj po famoznih hamburških razkritjih, globoko obžalovati. Pod temi gospodi se je jelo sčuvati nemško in laško prebivalstvo proti slovenskim stanovnikom, kar je jako obžalovanja vredno, ker je nevarno že miru v deželi. Naj navedem par dokazov.

Slovenska šolska družba, katero je provzročil nemški „Šulverein“, je ustanovila v Velikovecu na Koroškem ljudsko šolo pod vodstvom šolskih sestrič. V noči po slovesni otvoritvi so bila lepemu novemu poslopju okna razbita. (Čujte! Čujte!) Takega barbarstva nismo mi Slovenci proti številnim šolam nemškega šulvereina na Slovenskem ozemlju še nikoli zakrivilili.

Se jeden vzgled. Član te visoke zbornice, neki češki veleposestnik, je bil letos v Beljaku ter je videl moža, ki je šel po ulici in glasno vpil: „Vse Slovence se mora pomoriti, še danes mora biti jeden slovenski pes mrtev!“ *

To so žalostni pojavi silnega sčuvanja, ki je zavladovalo. A ukljub temu je poročal dež. predsednik

*) „Die Windischen muss man einmal sämtlich umbringen, noch heute muss so ein windischer Hund todt sein.“

polovica na dnu želodca, druga polovica pa je že gotovo prebavljena, kar je ob enem dokaz, da ima vaš želodec lastnost ptiča noja (štravsja). Zaradi kosti ni se vam nikdar treba bati, da bi obtičala v grlu, kajti, ako tako zazijate, ko zdaj, smukne vam prav lahko zajčeva glava z ušesi vred skozi grlo. No, sem ji rekel domu gredé: ta te je pa dobro poteftal.

Vpisal sem se tudi že, kakor si mi nasvetoval, pri frančiškanih v Mohorjevo družbo in nesel srebrnjak na altar te naše zjedinjene Slovenije. Pa kdor ima smolo, ta se spodtakne tudi ob svoji sencu. Kakor hitro sem namreč opoldne pokosil, letel sem naravnost k frančiškani, in ko pred samostan prišedši kar po štiri stopnice naenkrat preskočim, zaletim se na istih v nekega patra, kterege prej nisem videl pred seboj, in — bumf, ležala sva on na desni, jaz na levi strani stopnic, a moja očala so priletela ob zid ter šla na sto kosov. Ko se pobereva, reče mi pater: „Za božjo voljo, kaj pa je vendar, da tako drvite, kakor zverina; ali kdo umira, ali kaj je?“ — „Ne, gospod pater“, mu odgovorim, „mudi se za vpis v Mohorjevo družbo“, ter stopam naprej, z rokavom si drgnivši vmazani in poteftani klobuk. Pater je nekaj mrmral, pa nisem razumel kaj; le tako nekako se je glasilo, kakor „zverina, divjak“ ali kali. Potem jo pa hitro krenem na porto (k vratom), kjer me je sicer prijazni in uljudni frater tudi še malo ofluhtal. Pozvonil sem namreč malo bolj trdo, tako da se je zvonec razlegal po celem samostanu, kar priskoči frater iz svoje celice ter zagrmí nad menoj, kaj vendar je, da tako razgrajam. „Nič, prav nič tacega, g. frater; prinesem le naročnino za Mohorjevo družbo, in ker sem se bal, da zamudim, sem pa

koroški naši zbornici: „Na Koroškem vlada najlepši narodnostni mir.“ (Veselost.) S takimi deželnimi predstojniki ne bode dosegel gospod ministerski predsednik svojega namena; narodnostnega miru ne bode mogel pri nas napraviti. To velja tudi o nekterih ministrih in njih uradih, v katerih sedi žali Bog le preveč sovražnikov Slovanov, ki le predobro umejo o pravem času preprečiti vsako akcijo, ki je v prid narodne enakopravnosti.

Gospod pl. Gautsch je že drugič naučni minister. Jugoslovani smo mislili, da se je mej neprosto voljnimi svojimi počitnicami nekoliko poboljšal. (Veselost.) Toda jako smo se motili. Zaman smo naznanjali svoje zahteve v visoki zbornici, zaman jih podpirali v budgetnem odseku; šolski boj traja še vedno in je dobil vsled zadnjih imenovanj, ktere je odredil naučni minister za Koroško, nove hrane. To je namreč imenovanje novega deželnega šolskega nadzornika in novega ravnatelja na učiteljsišču. Upali smo, da se bodo imenovali za to v narodnih zadevah objektivno misleči možje. Žal, da moramo konstatovati, da se ni tako zgodilo.

Ker torej gospoda Zindler in Linhart ostaneta na svojih mestih, zato je vse šolstvo na Koroškem in Štajerskem v rokah treh naših povsod znanih in najhujših sovražnikov. (Čujte! Čujte!)

Tovariš Robič se je vsled tega v budgetnem odseku pritožil ter opozarjal na veliko razdraženost, ki je vsled tega nastala v vsem slovenskem narodu. Njegova ekscelenca je na to odgovoril, da je te službe podelil z dobrim premislekom in z ozirom na vse okoliščine. (Smeh.) Po mojih informacijah je stvar druga.

Gospoda moja! Tu imam nemški časnik. V tem listu je prevod nekega odstavka, ki je bil v znanem slovenskem časniku brez popravka objavljen; ta list se tiska v Ljubljani. Prosim gospoda predsednika, da mi dovoli, da preberem ta odstavek (bere):

Profesor na ljubljanski realki je prebral imena učencev na obrtni izobraževalni šoli. Ti učenci, ki so skoro brez izjeme slovenske narodnosti, in jih le malo ali prav nič ne umeje nemškega, so odgovarjali s „tukaj“. Ta nedolžna besedica je razjarila nemškega profesorja tako, da je zavpil: Vsak mora z „hier“ odgovarjati. Toda večina učencev ni te zapovedi umela in nekteri so zopet odgovorili s „tukaj“.

To je profesorja silno razkačilo in zakričal je: „Vam bodem ta „tukaj“ že izbil; kako si drznete reči „tukaj“ (Smeh), vi, kranjski „lausub“! (Čujte!) S temi besedami je priložil dečku nekaj zausnic. Deček je tekel, profesor skočil za njim prav do vrat in rekel: „Poberite se! Kdor ne govori nemški, tega imam pravico ven vreči!“

Kdo je neki ta mož? Ta mož je tisti, kterege je Nj. ekscelenca gospod naučni minister smatral za najvrednejšega, da ga je imenoval ravnateljem na celovškem učiteljsišču. (Čujte! Čujte!) Ne bodem izgubljal o tem nadalje nobene besede več, temveč sklepam le sledeče: Nj. ekscelenca gospod naučni minister je poznal lastnosti tega napačnega pedagoga, ali jih ni poznal. Če jih ni poznal, tedaj se ima zahvaliti koroškemu dež. predsedniku, da ga je speljal na led. Če ga je pa poznal, je pokazal, da noče napraviti narodnega miru na Koroškem, temveč da hoče boj (Tako je), in lahko rečem zato, da sedaj tak ne spada pod tako ministerstvo, čegar predsednik je slovesno izjavil, da hoče napraviti narodni mir. (Prav dobro!)

G. govornik našteva dalje krivice, ki se godijo Slovincem pri sodiščih, opisuje delovanje justičnega ministra,

takoj od kosila semkaj prišel.“ — „Ja, ja, saj se vam vidi,“ odvrne mi frater, „saj imate še nekaj repe na bradi“. Poglej no, bešterga, sem si mislil, klobuk in očala sta odletela od mene, a ta mrvica preklicane repe je pa morala ostati na bradi. — Vidiš, take-le sitnosti sem moral prestati, prej ko sem oddal svoj obolus za Mohorjevo družbo.

Kaj pa okna velikovške šole, ali jih še kaj pobijajo? „Nur zu“, bomo pa druge napravili. Težko čakam poletja, da pridem s Špelo zopet enkrat gledat na Koroško. Boš potem tudi Ti videl, kako zna ona usta odpirati.

Da si mi zdrav dotlej! Bog živi tebe, Barihgelca in vse koroške Slovence! Tvoj

Cofinov Peter.“

Raznoterosti.

Dvojna mera. Na Moravskem in v Šleziji je za 3 milijone Slovanov (Čehov in Poljakov) 9 in za 850.000 Nemcev 20 državnih srednjih šol. Jeden češki dijak stane 43 gld. na leto, jeden nemški dijak pa 208 gld. Suhe številke kažejo, pri čem smo Slovani v naši Avstriji.

102 let boleha. V občini Št. Jakob pri Bocenu umrla je zadnje dni kajzarica Marija Trenka, 102 let stara. Najbolj čudno pa je pri tem to, da je starka živela v uboštvu, poleg tega pa še nikdar zdrava ni bila.

Visoka starost. Dne 28. decembra 1896 umrl je v Nemšici na Češkem J. Dobrovolnoy, ki je imel že 117 let. Zapustil je 106 letno vdovo.

poslovanja porotnih sodišč v Celji in Celovcu, in potem končá tako-le:

„Gospoda moja! XI. sezona te visoke zbornice se bliža naglo svojemu koncu, in mi Slovenci smo še vedno v neodločenem boju za svoj narodni obstanek. Marsikdo bi obupal; mene napolnuje to z začudenjem. Kajti ako se majhen, ubog, nesrečen narod vzdigne, vse moči napne, se ne boji nobene žrtve, da si pribori pravico za svoj narodni obstoj, — je to občudovanja vredno in vspešno. Zato hočemo in bodemo vstrajali, tembolj, ker vidimo znamenja, da se naša pravična stvar vendar bliža polagoma konečni zmagi. Kajti prvič se slovenski avstrijski narodi vedno bolj bližajo drug drugemu, spoznavajo se natančneje, vsled tega se tudi ljubijo in medsebojno podpirajo. To daje slovenskim narodom sposobnost, da zavzamejo v kratkem času z močjo in častjo ono mesto, ktero jim je previdnost božja odločila.

Drugič vidimo, da se največji nasprotnik narodne enakopravnosti, nemško-liberalna stranka, hitrih korakov bliža svojemu propadu. Nikdar več ne bode prišla ta stranka z dosežanji močmi v visoko zbornico. S tem pa izgine oni pritisek, ki teži že toliko let na naših vladah, da ne morejo biti vsem narodom jednako pravične.

Dalje je še opomniti, da je nastopil velik duševni preobrat: Materijalistično naziranje sveta, ktero je podpirala nemška liberalna stranka, se začinja umikati krščanskemu mišljenju; le-to se vidno ojačuje, narodi se zopet obračajo h krščanskim idejam in s tem tudi h krščanski pravičnosti, in to je glavni pogoj prave, pravične in resne sprave med narodi.

Slednjič sem mnenja, da mora velika nevarnost, v kateri je bila monarhija pred kratkim in — ne vem sicer — je morda še sedaj, vendar odpreti državnikom oči in jih opozoriti na one stebre monarhije in dinastije, ki so bolj zaupljivi in gotovi, kakor vsa dvo- in trozvezna politika, — mislim namreč avstrijske narode. Toda zadovoljiti jih mora vlada, oprostiti jih vsake skrbi za njih narodni obstoj.

In tako v vseh narodih zadovoljena Avstrija sme brez strahú zreti v bodočnost, naj že pride, kar hoče. S tem končam. (Živahna pohvala in ploskanje.)

Koroške šole.

Govor g. drž. poslanca A. Koblar-ja v 555. seji državne zbornice dne 5. januarja 1897.

Visoka zbornica! Dasiravno je mnogoskušano slovensko ljudstvo danes po odklonitvi celjske gimnazije prejelo od nemškega naroda grenko krogljico za novoletno darilo, vendar mislim, da to slovenskemu ljudstvu ne bode vzelo poguma, marveč da se bode ojačilo in iskalo svoje prijatelje tam, kjer jih more najti. Mislim, da se bode ljudstvo tembolj z vsemi silami potegovalo za to, kar mu gré. Po božjem in natornem pravu in po državnih osnovnih postavah ima slovensko ljudstvo pravico, zahtevati šole v materinem jeziku.

Skozi 300 let se je vojskovalo slovensko ljudstvo zoper barbare, t. j. zoper Turke; bilo je zid, da se barbarstvo ni moglo razširiti po Evropi. Mnogo je trpelo in se vojskovalo z bratskim hrvaškim narodom in bilo je kar največ skušano. To je prvi kulturni boj Slovencev. — Drugi boj za kulturo se je pričel l. 1848. Takrat se je začelo slovensko ljudstvo zavedati in zahtevati slovenske šole. Kakor veste, ta borba žalibog še vedno ni končana.

„Prav neubrana je pesem, ki se že dolgo glasi iz Koroške.“ S temi besedami, ktere je spregovoril gosp. posl. Dobernig v zadnjem proračunskem razgovoru, se popolnoma strinjam. Ali ta pesem se samo zavoljo tega tako slabo glasi, ker silijo mirno slovensko ljudstvo, ktero prebiva ob Dravi, da se mora potegovati še le za natorno pravico, ktero drugi narodi že imajo: da se naj namreč v ljudskih šolah poučuje na podlagi materinega jezika. Ker se je zbudila narodna zavest in se vedno bolj pripoznajo zdrava pedagogična načela, čul se bode ta klic po koroških dolinah tako dolgo, da bode nehalo v ljudskih šolah nasilstvo nasproti koroškim Slovincem. Le potem bode zavladoval od presvitlega vladarja in od vsega slovenskega ljudstva zaželjeni mir. Jedna najpoglavitejših nalog učne uprave je, da ta mir ravno v šolah podpira z vsemi močmi. Vlada pa doslej ali ni imela dobre volje, ali pa ne moči, delati za ta cilj. S pomočjo okrajnih glavarjev in učiteljev je samo skušala zadušiti narodno gibanje koroških Slovencev. Pa nobena vlada ne bode mogla s tem, da potlači upravičene želje ljudstva, doseči narodnega mirú, marveč samo s tem, da upelje postavno ravnopravnost v šoli. (Pritrjevanje.)

Na vprašanje, zakaj ne branijo koroški poslanci sami pravic koroških Slovencev, je odgovor lahek: ker 120.000 koroških Slovencev zavoljo famoznega liberalnega volilnega reda, še nima svo-

jega zastopnika. In če se potegujejo zastopniki raznih avstrijskih dežel za nemštvo v Celji, ki je menda v nevarnosti (?), poklicani smo slovenski poslanci tem bolj, da, naša dolžnost je, da branimo slovenstvo svojih koroških sorojakov, ki je po ljudskih šolah res v nevarnosti. (Pohvala.)

V ministerskem odloku od dne 2. sept. 1848, št. 5692, na Koroškem razglašenem z odlokom c. kr. ilirske deželne vlade z dne 11. sept. 1848, št. 21.158, se je izreklo jedino pravo načelo, da mora v ljudski šoli biti materinščina poučni jezik. (Čujte! Čujte!) S sklepom deželnega šolskega sveta dne 14. jul. 1872 pa so se na Koroškem upeljale šole z nemškim učnim jezikom in utrakvistične šole, prve za nemške, druge za slovenske kraje. V utrakvističnih šolah se pokaže slovenskim otrokom slovenski „ABC“, pa predno znajo slovenski brati, se ta nauk že konča. Od drugega šolskega leta naprej je nemščina izključni poučni jezik. Ako se kdo sam za to oglasi, more se učiti vsled nekega ukaza od leta 1892. tudi v višjih razredih po tri ure na teden slovenski. Pa ta ukaz je ostal le na papirju, ker je, kakor kažejo uradni razpisi v „Klagenfurter Zeitung“, nastavljen na večrazrednih utrakvističnih šolah samo po jeden učitelj, ki je slovenščine zmožen. V ostalem pa vprašam, čemu ne razglasijo kak drugi učni predmet kot prosti predmet? Jaz sem prepričan, da bi odšli vsi otroci domov, če bi kak učitelj rekel: otroci, zdaj smete oditi. — Utrakvistične šole so prave mučilnice za uboge slovenske otroke. Ko otroci zapuščajo šolo, jedva poznajo slovenske črke, še manj pa zamorejo slovenski stavek pravilno zapisati. Nemški sicer znajo brati, pa ne razumejo tega, kar berejo. Tako je pouk v šoli tudi v drugih predmetih brezuspešen in mladina v takih razmerah v omiki nikakor ne more napredovati. S takimi šolami delajo le po starem načrtu: da ponemčijo Slovence!

Zató se, ko oddajajo petletne doklade, po odloku dež. šol. sveta z dne 11. aprila 1877, ozirajo zlasti na take učitelje, ki dosežejo v tem oziru (v ponemčevanju) posebne uspehe. Če se Nemci na Češkem branijo, da njihove otroke silijo v srednjih šolah, kjer je to mogoče ter stvarno in pedagogično koristno, učiti se češki, smemo mi tem manj trpeti, da nežno slovensko mladino že v ljudski šoli na ta način mučijo in potrapajo. Zató moramo obžalovati, da še dandanašnji, ko imamo finega in inteligentnega naučnega ministra, avstrijske državljanke potrapajo v utrakvističnih šolah, katerih učni način je naravnost nasproten vsem pedagogičnim načelom. Ni čuda torej, da dežela tudi gmotno hira, da je moral nedavno, dne 12. dec. 1896, poslanec s Koroškega v tej zbornici vsklikniti: „Koroška ne more več plačati, dežela je v velikem gospodarskem propadanju“. Napredka utrakvistične šole gotovo ne pospešujejo prav na noben način. To je lahko umevno, ker se namen šole, t. j. izobrazba mladine, zlasti v utrakvističnih (dvojezičnih) šolah, ne doseže. Vlada se o tem lahko prepriča, če pošlje enkrat nepristranskega nadzornika na Koroško in razmere ter uspehe teh šol pravično preiskuje.

Dobili smo tudi zdaj tam novega šolskega nadzornika. (Posl. dr. Steinwender: Ta zna slovenski). On ne zna slovenski; samo obljubil je, da se bo slovensko naučil, in zelo se čudim, kako more nadzorovati tak nadzornik šolo, ki je slovenščine manj zmožen, nego otrok, kateri se naj nadzoruje. Pa ravno ta deželni šolski nadzornik je dobil, — ne vém, ali je to ironija, — pred kratkim kot prvi nalog, naj nadzoruje na novo ustanovljeno slovensko narodno šolo v Št. Rupertu. Mislim, da je to težka naloga za nadzornika, ki se hoče slovenščini še-le priučiti. Pa o njem ne bodem več govoril, morda bode vsaj pravičen mož; bomo videli.

Pridem k trditvi, ktera se pogostoma čuje, da Slovenci na Koroškem nočejo slovenskih šol, ker se hočejo nemški učiti. Prvič je ta trditev zlobna, ker domuje, da se v slovenskih šolah ne more nemški učiti. O, še veliko pametnejši in temeljitější, kakor v nepedagogičnih utrakvističnih šolah, se more v slovenskih šolah nemški učiti.

Drugič je ta trditev lažnjiva, dokler se 33 prošelj občin za slovenske šole na Koroškem, ki po dolgih letih še vedno niso rešene, od občin in starišev ne prekličie. S ponosom morem kazati na uspehe tudi v nemškem jeziku slovenske šole v Št. Jakobu v Rožu in na poročila nam sicer povsod nasprotnega bivšega dež. nadzornika. Takih šol si želi slovensko ljudstvo na Koroškem; naj se mu le enkrat dajo. — V novo šolo slovenskega šolskega društva v Št. Rupertu ob Velikovecu zapisalo se je vkljubo najbolj strastne proti-agitacije sosednjih nemških učiteljev 92 otrok. Prav pred nosom imajo učenci nemško šolo, in vendar stariši svoje otroke pošiljajo raji v „Narodno šolo“ k šolskim sestram, — dokaz da se rastoča potreba katoliških in slovenskih šol za koroške Slovence ne more več tajiti.

Učna uprava — pravijo — nima dosti slovenskih učiteljev. Naravno, ona se pa tudi prav nič ne potruži, si takih vzgojiti. (Prav res!) Pač pa ima več kakor potrebno število Slovencev nasprotnih uradnikov pri deželnih in okrajnih šolskih uradih. Ti nimajo le naloge, višjim instancam poročati o šolah, marveč še posebno dolžnost — namreč po besedah g. posl. Doberniga povodom proračunske razprave minulega leta — prosilce za slovenske šole redno o tem „poučiti“, kako „škodljive“ bi bile slovenske šole, in da se mora, če naj se otroci le malo nemški naučé, s tem pričeti že v drugem razredu.

Kdo je okrajnim glavarjem naložil to dolžnost? Odkod imajo to modrost? Ker je nameščenje političnih uradniških mest zelo važen faktor v šolskem vprašanju, zlasti pri rešitvi prošelj, oglejmo si, gospôda, te razmere nekoliko natančneje.

Okrajno glavarstvo Šmohor ima 13.397 Nemcev in 4654 Slovencev. Okrajna sodnija Šmohor 5472 Nemcev in 4654 Slovencev. V tej okrajnej sodniji je Spodnja Ziljska dolina slovenska. Politične občine Brdo, Goriče, Štebenj in Blače imajo 4654 Slovencev in le 148 Nemcev. Od političnih uradnikov v Šmohoru pa ne zna nihče niti besedice slovenski.

Okrajno glavarstvo Celovec ima 37.986 Nemcev, 26.387 Slovencev. Ker je pa okrajna sodnija Trg čisto nemška, pride na okrajni sodniji Celovec in Borovlje 17.545 Nemcev in 26.387 Slovencev. V okrajni sodniji Celovec pride na politične občine Vesca, Zrelec, Grabštanj, Trdnjaves, Hodiše, Kotmarjaves, Bilčoves, Šmartin na Dholici, Slov. Šmihel, Medgorje, Radiše, Škofiče in Žihpolje 14.110 Slovencev in le 1437 Nemcev. Okrajna sodnija Borovlje ima 9339 Slovencev in 1400 Nemcev, namreč 1312 v Borovljah in 88 Nemcev po drugih občinah. Samo okrajni glavar zna slovenski, pa kako? To je pred kratkim pokazala neka interpelacija.

Okrajno glavarstvo Beljak obsega 37.814 Nemcev in 23.166 Slovencev. Okrajna sodnija Paterrijon je nemška. Okrajna sodnija Podkloster šteje 1677 Nemcev in 6534 Slovencev; 1434 Nemcev in 2171 Slovencev ima občina Podkloster; drugi dve občini Smerče in Straja ves imate pa 4115 Slovencev in samo 243 Nemcev. V okrajni sodniji Trbiž imajo občine Lipaljaves, Žabnice in Ukve 2086 Slovencev in le 102 Nemca. V okrajni sodniji Beljak imate občini Bekštanj in Marija na Zili 4726 Slovencev in le 276 Nemcev. V okrajni sodniji Rožek je 7554 Slovencev in le 1109 Nemcev. Od političnih uradnikov v tem glavarstvu znata dva slovenščino za silo, nihče pa ni slovenščine v pismu popolnoma zmožen.

Okrajno glavarstvo Velikovec šteje 43.634 Slovencev in 9535 Nemcev. Od teh prebiva 7000 Nemcev v občini Pustriča, v mestih Velikovec in Pliberk, v trgih Železna Kapla, Grebinj, Guštanj in v Prevaljah; drugi 2535 raztrešeni so po občinah. Južna polovica okrajnega glavarstva je čisto slovenska, tako da malone nihče ne zastopi nemški. Od političnih uradnikov je jeden zmožen slovenščine v besedi in pismu, drugi je je zmožen deloma, okrajni glavar pa, o katerem je Nj. ekse. ministerski predsednik trdil, „da se bo slovenski še naučil“, še vedno ne zna več slovenskih besed, kakor ima prstov na roki.

Če primerjamo te od c. kr. statistične centralne komisije uradno razglašene podatke, vidimo da je slovensk: izhodnji del okr. glavarstva Šmohor, veliki del okr. glavarstva Celovec, več kakor dve šestinki okr. glavarstva Beljak in malone pet šestink okr. glavarstva Velikovec. In med vsemi če se ne motim 13 uradniki teh 4 okrajnih glavarstev je samo jeden uradnik, ki je slovenščine za 100.000 prebivalcev zmožen v besedi in pismu, med tem ko morajo slovenski uradniki službovati na nemških krajih, ali pa sploh ne vstopajo v politične službe, ker vedo, da zanje, zlasti na Koroškem, veljajo besede: „Pustite zunaj upanje vi, ki ustopite.“ Ne pridejo naprej.

Iz teh statističnih podatkov se more posneti, od kod prihaja velikokrat omenjeno „praktično mišljenje“ slovenskih kmetov koroških. Uradi storijo svojo „dolžnost“ in sestavljajo poročila „po svojem prepričanju“. Da, Slovenec misli praktično, pa tudi logično. On ima veselje, pa tudi dobro glavo, da se uči tujih jezikov. On pa si noče dalje mešati glave in se potrapati po učni metodi, ktero so zavrgle vse kapacitete pedagogike. Slovenec se hoče učiti tujih jezikov, pa še le, ko se je dosti izobrazil v materinem jeziku, kakor je dandanašnji navada pri vseh omikanih narodih. V kulturni zgodovini avstrijskih narodov se bode enkrat bralo, kako je slovensko ljudstvo žrtvovalo zadnji belič, da je napredovalo v omiki, kako mu je pa doslej vedno nasprotovala učna uprava. Upam, da bode v bližnji bodočnosti naredila tej žalostni komediji konec, in da ne bo opustila pravičnosti vkljubo še tolikem voljčjem gladu Nemcev po slovenskih jagnjetih. (Dobro.)

Potem je g. poslanec, kterega na tem mestu zahvaljujemo za njegov govor, pojasnil, kako se godi tržaškim in goriškim Slovincem v šolskem oziru, in kako so vse njihove prizadeve ostale brezuspešne, ker vlada noče prizadeti po dejanskih potrebah in po pravici. Ker nam pa primanjkuje prostora, tega dela iz Koblarjevega govora ne moremo objaviti v celoti.

Nova lekarna v Borovljah.

Dolgo let je že, odkar pogrešajo prebivalci spodnjega Roža, to je okrajne sodnije borovske, lekarne ali apoteke. Rečeni okraj ima po zadnji štetvi od 1890. leta 10.784 duš prebivalstva; po njem so se naselili ali so uradno nastavljeni trije zdravniki, in sicer v Borovljah, Kožentavri in na Bistrici. V Celovec v lekarno je iz Borovelj tri ure hodá; iz drugih vasij pa, na pr. iz Svečan, Šmarjete, Sel imajo pa po 4—5 ur in še več hoditi, da dobijo potrebnih zdravil. Res je sicer, da imata borovski in bistriški zdravnik, ker sta ob enem okrajna zdravnik, vsak svojo tako imenovano domačo lekarno. A ta vendar ne zadostuje vsem potrebam, posebno ne v nevarnih in akutnih boleznih, kjer naj bi bila zdravniška pomoč kar najhitrejša. Najmanj 7 do 8 ur se rabi, predno se dobi prvo zdravilo iz Celovca. Ko je vrh tega še jedna izmed štirih celovških lekarn izkazala jako velik promet gledé receptiranja za Rožno dolino, se c. kr. deželna vlada opravičeni želji ni mogla ustavljati ter je po natančnem preiskovanju, ki se je vršilo lansko leto, zaukazala z odlokom od dne 14. grudna l. 1896, št. 14.777, da se ima v Borovljah kot središču Spodnjega Roža ustanoviti javna lekarna.

C. kr. okrajno glavarstvo celovško je dobilo ukaz, naj razpiše natečaj ali konkurs za omenjeno lekarno. Do tega trenutka je šlo vse gladko in brez vsakega spodtikljeja. A koj so dobili Slovenci rečenega okraja politično zaušnico tudi pri tako nepolitični zadevi, kakor hitro je prišlo vprašanje v področje našega c. kr. okrajnega glavarstva in s tem v roke znanega g. Mac-Nevina, ki je potreboval celih 14 dni, da je natečaj razpisal, kar baš ne kaže o posebni — hitrosti, s ktero se rešujejo pri dotičnem uradu razni akti. Med pogoje, ki se stavijo prosilcem razpisane obrti, postavilo je okrajno glavarstvo v sedmi točki tudi ta-le stavek: „Ker je velika večina prebivalstva spodnjega Roža slovenskega rodú, želi se, da bi prositelji izkazali znanje slovenskega jezika“. Smeh se sili človeku nehoté o taki logiki, da bi ne bila zadeva tako resna in da bi ne poznali tako dobro znanih razmer pri našem okrajnem glavarstvu. Samo mora priznati, da so Spodnji Rožani v ogromni večini Slovenci, vendar znanje slovenskega jezika na tako važnem in odgovornem mestu, kjer gre človeku za življenje in smrt, po modrovanju te častne gospôde ni potrebno, temveč se „samo želi“.

To se pravi: dobro je, če lekárnar v Borovljah zna slovenski, če pa ne zna, pa tudi nič ne dé. Ne bomo se motili, ako rečemo, da ima okrajni glavar že svojega prosilca, kteremu bi rad privoščil in podelil lekarno borovsko, ne gledé na to, da bi znal slovensko. Z ono točko bi torej lahko odklonil take prosilce, ki bodo popolno zmožnost slovenskega jezika izpričali, češ, po razpisu je znanje slovenščine samo zaželjeno, a ne izključljivo potrebno.

Vse te navedene uzroke uvaževaje, posebno pa gledé na to, da se krši s takim postopanjem vsem avstrijskim narodom zakonito zagotovljena enakopravnost, stavili so slovenski poslanci, na čelu jim poslanec g. Ant. Koblar, 9. tega meseca do grofa Badenija kot voditelja ministerstva notranjih zadev sledečo

interpelacijo:

Uradna „Klagenfurter Zeitung“ je objavila v št. 299. od dne 30. dec. 1896. l. razpis celovškega okrajnega glavarstva, s kterim se razpisuje natečaj za javno lekarno v Borovljah, občina Borovlje, dovoljeno z odlokom c. kr. deželne vlade z dne 14. decembra 1896, št. 14.777. Med pogoji, ki se stavijo za dobitve nove lekarne, glasi se točka 7 dobesedno: „Ker je največji del prebivalstva Rožne doline slovenskega rodú, želi se, da prositelji izkažejo znanje slovenskega jezika.“*)

Če pomislimo, da je na čelu tega okrajnega glavarstva po svojem brezštevilmem nagajanju slovenskemu prebivalstvu slaboglasni vladni svetovalec pl. Mac-Nevin o Kelly, ne moremo se ubraniti misli, da se je ona oblika v razpisu z namenom rabila le za to, da se podeli mesto tudi takim prosilcem, ki se ne bodo mogli izpričati z znanjem slovenskega jezika.

Ker je pa največji del prebivalstva Rožne doline slovenskega rodú, je nujna potreba, da se gledé na potrebe občinstva in na občini blagor pri razpisu lekarne v Borovljah bolj ozira na znanje slovenskega jezika.

*) „Nachdem der grösste Theil der Bevölkerung des Rosenthales aus Slovenen besteht, so ist Nachweis der Kenntnis der slovenischen Sprache erwünscht.“

Zato podpisani vprašujejo:

„Ali je Nj. ekscelencija pripravljena, c. kr. okrajnega glavarja v Celovcu uradno primorati, da pravočasno prekliche omenjeni razpis za lekarno v Borovljah, ter v novem razpisu kot potrebno zahteva dokaz znanja slovenskega jezika?“
(Sledijo podpisi.)

Sedaj naj minister odgovori ter potrebno ukrene!

Dopisi prijateljev.

Kronski darovi za velikovško šolo. V ta namen so darovali: Č. g. Matija Sila, župnik v Tomaju, 2 kroni; Martin Lužnik v Običah 1 krono za pobita okna; odkupnine namesto voščil za novo leto sta plačala č. g. župnik L. Vavtžar v Ziljski Bistrici 10 kron in M. Pip 2 kroni. — Vkup 15 kron. — Hvala! — Živelci nasledniki!

Iz Celovca. (Slovenska poroka!) Gospod urednik! Prosim, ne zamerite mi, da vas nadlegujem s sledečim vprašanjem: Ali ste brali zadnjo številko 5. celovških „Freie Stimmen“, v kateri naznanjajo celemu svetu, da Celovec še ni čisto nemški, ampak, da živijo tudi še Slovenci v svoji prejšnji čisto slovenski, zdaj žalibog ponemčeni, domačiji?! In kako naznanjajo tisto novico? — „Conticuer omnes, intentique ora tenebant“, piše sloveči rimljanski pesnik od poslušalcev, katerim je začel Enej pripovedovati o svojih dogodbah. Vsi so obmolčali, držali so usta vsi radovedni, in tako strmite tudi vi in poslušajte: „Eine slovenische Trauung fand vorgestern abends um 1/2 6 Uhr in der Stadtpfarrkirche zu St. Egid statt“. Ženin in nevesta, oba trda Slovenca, sta bila poročena v svojem lepem slovenskem jeziku! Kak čudovit in predrzen napad na nemško-nacionalni svet in njihov trdnjavo! — Pa jako čudno je in poštenega lista nedostojno, da take reči naznanja svetu in ga kliče na pomoč, da bi on tisto precej veliko število Slovencev, v Celovcu živečih, pomagal spraviti pod nemško-nacionalno bandero! Zakaj ne kričijo, če se vrši kaka poroka v mažarskem jeziku, v ravno tisti cerkvi? Gotovo so judo-mažari nemško-nacionalcem ljubši, kakor priden, veren, pošten, za avstrijsko državo vnet Slovenec! Ali so hoteli cerkev napasti, ker še dovoli, da se v „nemškem“ mestu vrši poroka v slovenskem jeziku, kateri veliko število prebivalcev govori? Ali nevedo oni, da ima cerkev od svojega ustanovitelja Jezusa Kristusa ukaz: Učite vse národe! In kako jih bodo učeni učili, ali le vse v nemškem jeziku? — Predno sta k altarju stopala ženin s svojo nevesto, prosila je nevesta duhovnika, da bi blagovolil v slovenskem jeziku poročati, ker: „Bräutigam nix deutsch verstehen“. Kako pa naj duhovnik zvé, da sta ženin in nevesta res volje v sv. zakon stopiti, in kako naj ona odgovorita na vprašanje, če bota v tujem jeziku vprašana? Kako bi bilo kakemu nemško-nacionalcu pri sreč. postavim, če bi on v kakšnem hrvaškem mestu stanujoč, moral biti poročen v hrvaškem jeziku! Napadajo pa tudi g. mestnega župnika in velečastiti ordinarijat; prvega, ali oni vedó od tega; ordinarijat pa, da menda še ni odločil župnijskega urada sv. Ilja za dvojezičnega! Naj le pustijo take skrbi. Gospod župnik bo že sam dobro vedel, kaj sme storiti in kaj ne, in č. ordinarijat tudi ne bo pri ukazu prej vprašal „Freie Stimmen“, ali so one zadovoljne ali ne s tem, kar on odločuje. Nemški značaj župnije sv. Ilja gotovo nič ne trpi, če tudi se kaka poroka v slovenskem ali mažarskem jeziku vrši. Da ste mi zdravi! —

Iz Vrbe. (Vspeh je imelo.) Da je koroški Slovenec vsepovsod najzadnji in da se mu, naj potrká s svojim jezikom pri katerih durih hoče, ne vstreže, je občno znano. Zato se pa že naši kmečki rodoljubi tudi radi poslužujejo nemščine, kolikor je seveda umejo, pri pošti, železnici in drugih uradih, misleč, da z materinščino nič ne opravijo. Le redkokdaj se najde rodoljub, ki se še vendar zaveda in zahteva pravico svojemu jeziku. Sporočiti morem slovenskim rodoljubom, da je neki okoličanski zaveden Slovenec-trgovec pred kratkem na Vrbski postaji oddal prazno posodo s slovenskim vozničkim listom, katerega pa je službujoči uradnik zavrnil, češ, da je slovensk. Naš slovenski trgovec se ne dá vplašiti in se pritoži na ravnateljstvo južne železnice. Ker je le-to odgovorilo, da se vozni list le zatogadelj ni sprejel, ker je manjkalo na njem zadnje postaje, je dotičnik se zopet pritožil in priložil isti list, na katerem je seveda tudi zadnja postaja zabilježena bila. In glejte! Slavno ravnateljstvo je vstreglo njegovu pritožbi popolnoma. Javilo je, da se je pritožba s posebno zahvalo na znanje vzela in uradno vse potrebno ukrenilo, da se v prihodnje kaj enakega ne pripeti. Slovenci! Tu imate lep nauk! Uradi nam hočejo vstreči. Le prosimo in trkajmo! Zahtevajte pri poštah slovenske tiskovine. Terjajte pri uradih, da se z vami v vašem jeziku govori! Napravljajte slovenske pritožbe itd. Slovenski kmetje! Saj imate vendar že v vsaki vasi kakega rodoljuba, ki vam bo dotično pismo v slovenskem jeziku naredil; ni treba

kakega učitelja-nasprotnika ali „gmajnskih šribarjev“, ali pa kakega „purgermajstra“ iskati, katerega še doma ne dobite, če nima ravno svojega „nomens-tok-a“. Pomislite, da so uradi (kancelije) zavoljo vas tu in ne vi zavoljo uradov! —

Iz Logavesi nad Vrbo. (Nov župan.) Komaj smo pred kratkem svojega blagega soseda, župana Srena, spremili k zadnjemu počitku in ga izročili materi zemlji, so že nekteri mislili, da morajo izbrati novim županom pokojniku vrednega naslednika. In res. Dne 7. t. m. zbrali so se občinski odborniki polnoštevilno k seji in v priučnosti g. okr. glavarja Schusterja iz Beljaka izvolili za župana soseda rajnega Srena, g. Črnca. In tako ostane v znamenje hvalečnosti in spomina občinska pisarna še v Srenovi hiši. Ker je novi g. župan odličen, stanoviten in delaven Slovenec, mu želimo, naj ga Bog ohrani mnogo let na čelu občine Logaveske. —

Iz Gozdanj. (Kaj se pri nas godi?) „Pri moj dun“, so še hudi. Ne morejo se potolažiti. Ko bi le tistega tabora ne bilo, ali bi vsaj pri zadnjih volitvah ne zmagali ti presneti Slovenci; ko bi le tega šmentanega „mežnarja“, če že ne čez Karavanke, vsaj kam drugam naprej poriniti mogli, bi se nasprotniki jeza že ohladila in počasi bi se pozabili na vse zlo, kar so v zadnjem času pretrpeli. Ker pa vedó, da ne bodo več zmagali na Gozdanjih in so prepričani, da tudi z „mežnarjem“ ne bo tako z lahka šlo, tuhtajo noč in dan, kako bi se še maščevali in nagajali našim ljudem. Pomislite, g. urednik, kako čudne misli in pojme imajo naši nasprotniki o stvaréh, katere še navaden šolar lahko zastopi. Vrt, ki je bil našemu „mežnarju“ izročen v porabo, hočejo mu odvzeti. Ali ta vrt, ki meri le kakih 20 štirjaških sežnjev, ni posest vseh, marveč le sedem posestnikov. Če je večina teh posestnikov za ohranjenje vrta pri „mežnarji“, kdo more kaj zoper to? Mislimo, da hočejo le strašiti, a storiti pa nič ne morejo. — Včasí pa jim vendar šine v glavo še kaka modra. No, poslušajte enkrat g. urednik. Nekega dne se spet zberejo vsi naši generali, da bi kaj ukrenili. Najprej pride naš „Mohadaner“ in svetuje tako; drugi prikimajo. Na to se prikaže naš „Schauermacher“, ki pravi, dajmo „fajmostru“ eno pismo „šribat“ in jim povedat, kaj jim gre. Še bolj prikimajo. In res, pismo so skovali in med drugim v njem opominjali g. župnika na deveto božjo zapoved. Gosp. župnik so gledali pismo in mislili, kako bi se bili pregrešili zoper dotično zapoved, da so prišli v nemilost pri teh ljudéh. Ali zmotili so se naši nasprotniki. Še isti dan, namreč zvečer, dobé g. župnik drugo pismo, v katerem prosijo, da naj bi ne zamerili, da so mislili na deseto božjo zapoved, in ne na deveto. Kakor se čuje, je „Schauermacher“ jih opomnil na to njih zmoto. Osramočeni so spet. Hočejo učiti, pa sami nič ne znajo. No, Bog daj n . . . , pamet, modri jo že imajo. —

Iz Beljaka. (V spomin vrlemu možu.) Preminol je dne 9. t. m. nagle smrti gosp. Anton Lepušič, hišni posestnik in merčun posede v Beljaku, in 11. t. m. spremili smo truplo blagega rajnega na tukajšnje mestno pokopališče. G. Lepušič je bil poseben mož, redek značaj in pošten Slovenec. Zato so pa tudi najodličnejši rodoljubi slovenski iz okolice, med njimi več duhovnikov, skazali mu zadnjo čast. Porodil se je blagi pokojnik pri „Knezu“ na Stazovi v podklošterski župniji. Po visokih in drugih šolah ni hodil, ali vendar je imel znanosti in vednosti v vsaki stroki. Če ga je kdo vprašal, od kod ima to ali ono, odgovoril je: „Bral sem rad in izomikal sem se“. Bil je samouk. Obnašanja je bil ponižnega in prijaznega. Ko je prišel kdo in pri njem svéta iskal, rad in veselega srca je dobroto storil. Znan je bil vsled bučelarstva po celem Zgornjem Koroškem. Kot prvi bučelar v naših krajih, imel je vedno 500 do 600 panjev na različnih prisolčnih mestih našega Dobrača in pošiljal najokusnejšo strd v daljne kraje. — Rajni Anton bil je pa tudi vnet in goreč Slovenec. Dasiravno je bil meščan in opravljal službo v nemškem Beljaku, ni nikdar zatajil svojega prepričanja in svojega jezika. Govoril je zmirorom v čisti in pravilni slovensčini. Če si ga vprašal, kje se je naučil toliko lepo slovensko govoriti, je odgovoril: „Iz Mira“, katerega naročnik sem, odkar izhaja, znam vse in imam vse svoje prepričanje.“ Na svoj rojstni slovenski dom ni pozabil. Ko so na njegovo priprošnje domači gosp. župnik otroke njegovega brata slovenski brati naučili, zapisal je Knezovo hišo za dosmrtnega uda v družbo sv. Mohorja. Na podklošterskem pokopališču vzdignjen je v novo kapelico eden najlepših grobnih spomenikov za Knezovo hišo. Ta spomenik posvetil je rajni Anton svojim sorodnikom in potomcem iz Knezove hiše z izrečnim ukazom, da naj bodo vsi napisani na spomeniku slovenski. Njega blago dušo naj sprejme za plačilo Večni v nebesa, in zemeljskim ostankom bodi zemljica lahka! —

Iz Št. Pavla ob Zili. (Zguba farnega oskrbnika.) Strmeli smo, ko smo zvedeli za-

lostno novico, da preč. g. A. Žak, župnik Št. Štefanski, ne bodo več oskrbovali naše fare. Velika zguba nas je s tem zadela, da sta fari ločeni, ker spadate obe v eno občino. Bivši gospod oskrbnik so si v teku treh let pridobili v naši fari mnogo znanih zaslug, ker so tako natančno oskrbovali cerkvena opravila, kakor tudi krščanski nauk v dverazredni šoli, torej po preljubljenem gospodu močno žalujemo. Dobili smo sicer zdaj tudi izvrstnega in mladega oskrbnika č. g. Fr. Havličeka, župnika v Čačah. Ker sta pa fari poldrugo uro oddaljene, se bo v mnogih slučajih njim in nam težko godilo.

Iz Smarjete v Rožu. (Požarna bramba.) Veselica s tombolo, katero je priredila naša požarna bramba na dan sv. Silvestra dne 31. dec. minulega leta, je bila sijajna. Došlo je okolu 70 ljudi, da so darovali v korist naši požarni brambi, ktera je za naš okraj prav potrebna. Zbrali smo se v gostilni na pošti ob 7. uri zvečer. Po dokončani igri so domači č. g. župnik imeli krasen nagovor, v katerem so se poslovili od starega leta ter voščili vsem zborovalcem srečno novo leto in srečen napredek v verskem, gospodarskem in národnem oziru. Opomnili so dalje na razne opravke in dogodke v starem letu z voščilom, da bi Bog dal, da bi se v novem letu nekterim kmetom na bolje obrnilo. Potem je pozdravil naš g. učitelj č. g. župnika kot dušnega pastirja in priporočal, naj bi jih vsi prav spoštovali. Naši dobro izurjeni domači pevci so zapeli vmes lepe národne pesmi. Hvala jim za to in posebna hvala gospodu načelniku, da se je tako potrudil in jih izvežbal v národnih slovenskih pesmih. Sledilo je tudi več lepih napitnic na zdravje novemu letu. Naj bi se le vse tudi izpolnile! Došel je tudi neki brzojav od slavnega gospoda v Gradcu z voščilom vsem zborovalcem. Bog živi našo požarno brambo in vse, ki so pripomogli, da se je slavnost tako častno in lepo vršila! —

Iz Št. Vida ob Glini. (Bolnišnica usmiljenih bratov.) Doposlanemu nam poročilo povzame: Lansko leto se je v bolnišnici oskrbovalo 1306 bolnikov. Od teh jih je odšlo 929 ozdravljenih, 226 poboljšanih; 40 bolnikov je odšlo neozdravljenih, koncem leta jih je ostalo v bolnišnici 45. Umrlo je 66 bolnikov. Vsi bolniki so se oskrbovali v kup skozi 22.873 dni, vsak bolnik poprek po 17.51 dni. Vsak dan v letu je bilo v bolnišnici 62.49 bolnikov. Po veroizpovedanju je prišlo iskat zdravja in pomoči 1296 katoličanov in 10 protestantov. Prišli so iz raznih (21) dežel. S Koroškega jih je bilo 1063, s Kranjskega 59, Štajerskega 38, z Laškega 16, s Primorskega 16, z Ogerskega 11 itd. — Številke kažejo, koliko trpečih bolnikov je našlo v bolnišnici usmiljenih bratov pomoči in zdravja. Ker se bolnišnica vzdržuje le po milodarjih blagotnih dobrotnikov, zato jo priporočamo v nadaljno podporo!

Glasovi nasprotnikov.

„Südmark“. Tudi celovške ženske so se pridružile „Südmarki“, da ž njeno pomočjo odganjajo Slovence od rodne slovenske zemlje. Ustanovnega zbora dne 9. t. m. so se udeležile razne „velike glave“ našega mesta, ki so povsod poleg, kjer gré zoper Slovence, samo s slovenskim denarjem se radi mastijo. Za predsednico je bila izvoljena pl. Hillinger, gospá dosedanjega namestnika dež. glavarja. G. Hillinger doslej ni posebno silil v javnost, niti njegova gospá. Tem bolj bode marsikoga presenetilo, da je sedaj postala načelnica tako izvijajočega društva, kakoršno je „Südmark“. Drugim zdi se to bolj lahko umevno. „Novi časi“ in strah pred „mladimi“ silijo tudi „stare“, da še v poznih letih postanejo — „nacionalni“. Posebno rado se to zgodi, ko gré za kako „častno službo.“ — Lahkejšje je umeti, da je postala zapisničarica soproga g. Knapič-a, vodje tukajšnjega učiteljišča, rojena Slovenka. Odkar je prišel Knapič na svoje sedanje mesto, dela v Celovcu prav očitno propagando za „nemško stvar“, kakor kažejo razne prikazni. Pri tem mu vrlo pomaga njegova gospá, ki je tudi duša novi podružnici in ki je na onem shodu posebno vneto navduševala svoje tovarišice za delo zoper — Slovence! To se kajpak posebno dobro podá javnim osebam, ki delujejo na zavodu, namenjenem za obe národnosti v deželi. Kako neki o tem sodi g. naučni minister, ki je v proračunskem odseku zatrdjeval, da gledé g. Knapič-a „vzame vso odgovornost náše“.

Pribiti hočemo še slavnostni govor vodje Jahne. Govoril je o národní misli in o žensstvu. Mi le vprašamo: Zakaj pa nam tako zelo zamerite, kar sami záse zahtevate in hvalite, namreč: ljubezen do svojega rodú in delovanje zánj? Kaj se toliko repenčite, če tudi mi Slovenci ljubimo svoj rod in se potegujemo za njegovo čast in slavo?! Pustite nam, kar nam po pravici gré; ne jemljite nam slovenske zemlje, kakor dela „Südmark“, in nastal bode mir. — G. Jahne je rekel med drugim tudi: „Nihče si ne izvoli sam svoje národnosti. Kot Nemeč se rodiš; prvi glasi, ktere otrok čuje, so

*) Primeri članek „Res carinthiae“ v „Slovenec“ štev. 8. dne 12. t. m.

njegov materni jezik; prvi ljudje, ki ga ljubijo in oskrbujejo, so njegovega rodü.“*) Te besede se nam ne zdijo posebno — srečne in resnične. Gospodine Jahne, ali ste kaj malo pogledali v dvorani po raznih gospodih, gospodih in gospodičinah, ki so se navduševali za nemštvo in jih poprašali po rodu? In če niste popraševali, vam je gotovo kazala že govorica in imé, da mnogo, dà, prav mnogo navzočih ni si izbralo svoje národnosti samih, da se niso porodili kot Nemci, da ob zibeli niso čuli nemških glasov in da jih najprej niso ljubili in oskrbovali ljudje nemškega rodü. — S tem seveda nikakor ne rečemo, da bi vam morda zavidali, da štejete one ljudi med svoje privržence. Nikakor ne! Prav radi jih vam prepuščamo, ker vémo, koliko so — vredni. V ostalem pa mislimo, da tudi najnovejša celovška ženska podružnica „Südmarke“ še ne pomenja našega konca. Marsikdo se je že spravil na nas, brez uspeha; upamo, da pretrpimo tudi še zaroto celovških bojevityh žensk! —o—

Kdo ovaja? Kedar mi grajamo postopanje javnih oseb in zahtevamo, naj so ljudje, kateri so plačani od ljudstva, nepristranski tudi proti nam ter naj svojih uradnih služb ne zlorabijo za agitacije zoper nas, hitro so nam za hrbtom nasprotni liberalno-nacijonalni listi in na ves glas kričijo, da mi ovadujemo. V prvi vrsti se navadno oglašajo „Freie Stimmen“. Ti listi še vedno nočejo zapopasti, da je prva dolžnost dobrega časopisja ta, opozarjati ljudi na razne nedostatke in na delovanje oseb, ki od ljudstva živijo. Pa ravno nasprotni listi, in med njimi zopet v prvi vrsti „Fr. St.“, v pravem pomenu besede ovadujejo take može, ki nočejo trobiti v nemškoliberalni rog, dási se ne podajo na politično polje, so pravični proti vsem in ne storijo prav nobenemu človeku nič žalega. Ovadujejo jih samo zavoljo tega, ker so druge národnosti. Tako so storile „Freie Stimmen“ že večkrat prej in na posebno grd način v števil. 5. dné 12. t. m. Napadajo slovenskega profesorja na celovškem učiteljskišču, ki je ob enem voditelj višje dekliške šole in ki mirno ter vestno opravlja svojo službo, stori več, kakor je njegova dolžnost in ki se ne meni za politiko. Napadajo ga samo zavoljo tega, ker je — Slovenec! Tako morejo storiti pač le ljudje, kakoršni se zbirajo okrog lista „Fr. St.“ In kdor vé, da za temi zahrbtnimi napadi stoji človek, ki sam preži na to službo in ki zató deluje, koder le more, ne najde za tako početje druge besede, kakor kratki: Fej!

Politični pregled.

Avstro-Ogerska. Bratranec našega cesarja, nadvojvoda Rainer, je slavil dné 10. t. m. svojo sedemdesetletnico. — Dné 10. jan. je bil v Kolinu na Češkem velik shod, na katerem je govoril staročeški voditelj dr. L. Rieger, ki že precej let ni več nastopil v javnosti. Čehom in Nemcem je priporočal mir in spravo, Čehom pa složnost in edinstvo. — Listi pišejo, da pride štajerski deželni namestnik makiz Baquehem na Dunaj, na njegovo mesto pa baron Hein iz Ljubljane. Za Heinom Kranjci gotovo ne bodo žalovali, saj je nevaren nasprotnik Slovencev in katoliške stvari. Štajerski Slovenci ga tudi ne bodo veselili. — Dné 11. t. m. je bil pri dopolnilni volitvi v V. okraju na Dunaju deželnim poslancem izvoljen g. J. Sturm, profesor na realni, rodom Slovenec. Prej je ta okraj zastopal dr. Lueger. — Avstrijski socijalni demokratje so po vsej državi razširili v petih jezikih poltretji milijon oklicev za prihodnje državne volitve. V oklicu se premlejevajo znane socijalistiške čenče. Le kdor ima slamo v glavi, bode se usedel na te limanice. — Nižje-avstrijski deželni zbor je sklenil osnovati zavarovalnico. To seveda ni po volji judom, ker zgubijo dobiček, ki so jim ga donašale razne zavarovalnice. — Drugi krščansko-socijalni strankarski shod za Avstrijo se vrši dné 31. januarja in 1. februarja na Dunaju.

Druge države. Na Nemškem se Poljakom, katerih je poltretji milijon, prav slabo godi, ker nemška vlada z velikimi svótami denarja dela na to, da bi vse Poljake iztrebila. Tako je zadnji čas izdalo neko železniško ravnateljstvo ukaz, da izgubé pri železnici vsi Poljaki svojo službo, ki popolnoma dobro ne umejo nemškega jezika. Vsem poljskim vojakom je prepovedano, v službi in v kosarnah govoriti poljsko. Nemštvo mora biti res v „nevarnosti“, da ga varujejo s tako krutimi naredbami! Mislimo, da bi tudi v blaženem „rajhu“ našli lahko mngo hvaležnejše delo, kakor preganjati Slovane. Saj se poročá, da je tam blizu pol milijona delavcev brez dela in jela! — V Črnigori je slavila dné 14. t. m. vladarska rodbina svojo dvestoletnico. Zató so prišli v Cetinje zastopniki okrajev čestitat knezu in se mu zahvalit, da je njegova rodbina tako skrbno varovala svobodo Črnogore in

povečala deželo. — Nemški cesar je vojnemu ministru ukazal, naj stori potrebne korake, da se odpravi dvoboj v armadi. Vendar enkrat zopet jedna pametna. Ali bode kaj pomagalo?

Novi čar.

Na Koroškem. Državni zbor bode, kakor se glasi, razpuščen še ta teden. Opozarjamo na to č. rodoljube po deželi, proseči, da se hitro pripravijo za prvotne volitve. Gledé shodov itd. bode odbor kat.-pol. in gosp. društva potrebno razglasil po pismih in vabilih. — Pri volitvah v trgovinsko zbornico celovško sta propadla glavna dva liberalca Jergič in V. pl. Rainer. Tudi znamenje časa? — V Žel. Kapli je umrl bivši oskrbnik Em. pl. Panz, star 69 let. Bil je vedno nasprotnik Slovencev. — Na vozu, ko je vozil led v mesto, je umrl v Beljaku hlapec S. Presslinger. — V Beljaku se je dné 6. t. m. zastupil gimn. profesor A. Krob. Šel je v apoteko po zdravila, tam pa zagrabil steklenico s strupom (morfijem) in jo hitro izpil, da mu niso mogli več braniti. Umrl je kmalu potem. — Kat.-pol. in gosp. društvo je imelo dné 17. t. m. shod v St. Juriju na Vinogradih. — Judeževe groše nemškega „šulverein-a“ so ob božiču dobile šole na Brnci, Trdnjivasi in Ojstrici (!) nad Spod. Dravbergom. Posebno čudno se nam zdi ravno o zadnji šoli. Vidimo pa iz tega, kako se „šulverein“ povsod in ob vsaki priliki vsiljuje med Slovence.

Na Kranjskem. V Radečah pri Zid. mostu snujejo konsumno društvo. — Potres so čutili na starega leta dan in pozneje po mnogih krajih Dolenjske. — Mlekarsko zadrugo so ustanovili v Trnovem pri Il. Bistrici. — Iz Planine je odšlo v Brazilijo dné 12. dec. 31 domačinov, dné 6. jan. pa 35 domačinov. — „Obrtna zveza“ v Ljubljani je imela dné 6. t. m. prvi občni zbor, pri katerem se je izvolil stalni odbor, ter med drugim sklenilo, postaviti za volitve v trgovinsko zbornico samostojne kandidate. — Kat. društvo rokodelskih pomočnikov v Novem mestu je na sv. treh kraljev dan praznovalo desetletnico svojega obstanka.

Na Štajerskem. Pri obč. volitvah v Tokačevem pri Slatini so sijajno zmagali Slovenci! Slava! — Socijaldemokratje se šopirijo tú in tam in hočejo med verno ljudstvo vgnjezditi svoje brezbožne liste in knjižice. Skrb vsakega domoljuba mora biti, da se jim z vso svojo močjo ustavlja. — „S. G.“ poročá: Zdravstveni inšpektor je izjavil, da je voda v celjskih vodnjakih tako nesnažna, da je zdravje prebivalcev v veliki nevarnosti. Za to se mestni očetje seveda ne utegnejo brigati; kdo bi pa zoper Slovence hujskal! Slične razmere vladajo tudi v Celovcu, kjer odbor zna dobro rogoviliti zoper Slovence, a za drugo se malo meni. — Na novega leta večer sta dva nepoznana moža pila v gostilnici 62letne Viljemine Šlenc v Rotenbergu ob Dravi, ki je bila sama doma. Ker zahtevata nato denar, seže krčmarica po revolver, toda roparja jo ubijeta, ukradeta 300 gld. denarja, hranilnične bukvice, zlato uro, 100 smodk in revolver. Lopova, hlapec Dobnik in Kaiser, imajo pod ključem. — V Rogatcu se je vgnjezdil legar (tifus). Zahteva le črvste žrtve najboljših let. V teku dobrih 14 dnij so umrle v neki družini tri sestre za to boleznijo. — Vrli „Slovenski Gospodar“ v Mariboru obhajal je dné 16. t. m. tridesetletnico svojega obstanka. Čestitamo bratskemu listu, želeči mu i zanaprej blagoslova božjega! Še na mnogaja leta!

Na Primorskem. V Ajdovščini so imeli dobro obiskan shod. — V Trstu so strazarji odvedli 57 letnega Rosetija na komisarijat, ker je v pijanosti razgrajal. Tam se mož zgrudi in na mestu obleži mrtev. — Vlada je dovolila slovenski kmetijski družbi za Trst in okolico 2000 gld. podpore. — V Pulju legar zopet izdatno pojema. — Na Goriškem upajo Italijani, združeni z Nemci, zmagati v peti kuriji, dasi so Slovenci v veliki večini. Oni volijo 158, Slovenci 271 volilnih mož. — Novo pošto dobijo v Trgu, okraj Gradiška. — Na Reki bodo Madjari čisto samolastno upeljali madjarske postave, namesto avstrijskih, ki so bile v veljavi že 50 let. — V Bovcu je dné 7. t. m. velik požar uničil 8 velikih poslopij. Škode je 25.000 gld. — V Biljah so obhajali sv. misijon. — V Kanalu je umrl starosta goriških duhovnikov, č. g. A. Ukmar, star 92 let. N. p. v m!

Po drugih deželah. V Šopronju na Ogerskem je neka P. Šeru na Silvestrov večer porodila štiri otroke, dva dečka in dve deklici. Dečka sta zdrava, deklice pa ste že prvi dan umrli. — Dné 20. junija t. l. mine 60 let, odkar kraljica Viktorija sedi na angleškem prestolu. Ona je najstarejša med vsemi vladarji na svetu. — V Kotoru v Dalmaciji je na sv. treh kraljev dan gorelo v grški cerkvi. Pogorela je cerkev in blizu nje stoječa topničarska vojašnica. Samo v cerkvi je črez sto tisoč gld. škode.

Cerkveni novi čar. Družba Jezusova (jezuitje) šteje po celem svetu 6070 mašnikov, 4416 školastikov in 3765 lajikov, vkup 14.251. V avstro-ogerski provinciji je 318 mašnikov, 173

školastikov in 239 lajikov, vkup 730. Med njimi je 20 Slovencev, namreč 9 mašnikov, 6 školastikov in 5 lajikov. — V Rimu je dné 7. jan. umrl msg. Ivan Črnčić, doktor bogoslovja in vodja ilirskega kolegija pri sv. Jeronimu. Bil je vzoren duhovnik in navdušen Slovan. — V Neapolju je umrl kardinal Sanfelice, kterega so vsi zelo spoštovali. Dosegel je 63 let. — Za svetnika bode proglašen maja meseca blaženi Peter Fourier, ki je umrl l. 1640. — S Cetinja v Črnigori javljajo, da so naš cesar dovolili, da nosi avstrijska država stroške za zgradbo katol. cerkve na Cetinju. Ti stroški smejo znašati do 50.000 gld.

Nove knjige. Kleinmayrova bukvarna v Ljubljani je začela izdajati Tavčarjeve povesti. Izšel je I. zvezek. Cela zbirka bode obsegala 5 do 6 zvezkov po 20 pol. Nevezan zvezek stane 1 gld. 20 kr., v platno vezan 1 gld. 50 kr., elegantno vezan 2 gld. 10 kr. — „Duhovni Pastir“, list namenjen slov. duhovščini, je stopil v XIV. tečaj. Objavljal bode poleg celotnih pridig tudi osnove, zajete zlasti iz sv. pisma in sv. Tomaža Akv. s posebnim ozirom na apologetična in socijalna vprašanja, ki jih bo priobčeval prof. dr. J. Krek. List je vsega priporočila vreden in stane na leto 4 gld. — Izšel je „Popotnikov koledar“ za slovenske učitelje, 1897. Sestavil M. Nerat, založila Goriška tiskarna. Obsega med drugim ime-nik vseh šol in učiteljev po Slovenskem.

Duhovniške zadeve v Krški škofiji.

Zlato mašo bode letos daroval samo jeden duhovnik naše škofije, č. g. J. Ubelacker, župnik v Obermühlbachu. Petindvajsetletnico mašništva praznujejo č. gg. H. Angerer, H. Binder, A. Frank, H. Krainer, Jos. Pogačnik, P. Raith, Val. Šumah, L. Veršek, Mat. Vedenik. — Sedemdesetletnico svojega rojstva in tridesetletnico odkar je opat je obhajal dné 17. jan. preč. g. opat Avg. Duda, O. S. B. v Št. Pavlu. Slavnosti so se udeležili tudi mil. g. knezoškof.

Župnijo Zihpolje je dobil več. g. Jan. N. Sirknik, župnik v Blatogradu. — Premesčen je č. g. kaplan J. Ortner iz Stala v Volšberg. — Razpisana je župnija Motnica do 18. febr. t. l.

V samostanu č. uršulink v Celovcu je umrla dné 9. t. m. č. m. Leopoldina Boulanger, stara 39 let, dné 15. jan. č. m. Franciska Fil. Dürr, stara 82 let. — V dijaškem semenišču „Marianum“ je umrl dné 16. jan. dijak-osmošolec Štef. Bugelnik, po kratki, hudi bolezni. Vnela so se mu pljuča. Bil je zelo marljiv in vzgleden dijak. N. p. v m!

Naročnikom!

One gg. naročnike, ki so še zaostali z naročnino, uljudno prosimo, naj jo nam čim preje dološljejo, da ne bodemo prisiljeni, jim ustaviti list. S prilogo so nam stroški zelo narastli, da jih moremo poravnati le, če vsi naročniki storijo svojo dolžnost. Zató pa prav iskreno prosimo svoje prijatelje, naj razširjajo naš list in mu pridobijo prav mnogo novih naročnikov. Naročnina naj se pošilja za naprej, kakor je navada pri vseh listih. Naročnina za vse leto je 2 gld.; naj vsak še dostavi, ali je nov, ali star naročnik.

Upravništvo „Mira“.

Slovinci, zahtevajte povsod ter rabite samo vžigalice in svinčnike družbe sv. Cirila in Metoda!

V Celovcu dobijo se vžigalice in svinčniki „družbe sv. Cirila in Metoda“ v trafiki gospé Izop, kosarnske ulice številka 7.

Izšel je v novi izdaji in je dobiti v tiskarni družbe sv. Mohorja v Celovcu:

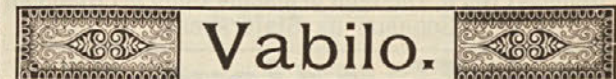
Veliki katekizem ali krščanski nauk.

[8°, 224 strani.]

(Izvirnik so potrdili vsi avstrijski škofje, zbrani na Dunaju dné 9. aprila 1894.)

Velja v tiskarni kupljen kartoniran iztis 40 kr., po pošti pod križnim zavikom 50 kr.

Mali in srednji katekizem se še tiskata in se oglašita pozneje, ko bodeta gotova.

Vabilo.

Bekštanska posojilnica v Ločah imela bo svoj letni občni zbor, kakor druga leta, na Svečnico t. j. 2. februarja popoldne ob 3. uri pri Pložu v Ločah s sledečim dnevним redom: 1. Poročilo tajnikovo o posojilničnem delovanju in odobritev računa za l. 1896. 2. Razdelitev čistega dobička. 3. Razni nasveti.

Uljudno vabi vse družnike

ravnateljstvo.

*) „Man wählt sich seine Nation nicht. Als Deutscher wird man geboren, die ersten Laute, die das Kind hört u. lernt, bilden seine Muttersprache; die ersten Menschen, die ihm Liebe u. Pflege widmen, gehören seinem Stamme an.“

Loterijske srečke od 14. januarja.

Trst 65 61 28 60 46
Linc 49 43 69 64 39

Tržne cene v Celovcu

dné 14. januarja.

Ime blaga	na birne		na hektolitre	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	5	—	6	25
rž	4	40	5	50
ječmen	3	50	4	37
oves	2	16	2	70
hejda	3	20	4	—
turšica (sirk)	3	15	3	94
pšeno (kaša)	7	—	8	75
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	1	30	2	11
deteljno seme	—	—	—	—
grah	—	—	—	—

Sladko seno je po 2 gld. 40 kr. do 2 gld. 70 kr.
kislo 1 gld. 60 kr. do 2 gld. 40 kr., slama po 1 gld. 50 kr.
do 1 gld. 80 kr. meterski cent (100 kil). Frišen špeh je po
60 do 70 kr. kila, maslo in puter po 1 gld. do 1 gld. 10 kr.
— Vozne vole plačujejo mesarji po 145 do 150 gld.

Naznanila.

Kmetija na prodaj.

Blizu Vrbe in farne cerkve na prav lepem kraju, skoz in skoz novo popravljeno in prezidano, okoli 30 birnov posetve, nekaj čez 20 oralov gozda lepo zaraščenega lesa, dosti travnika in pašer ter prav lep sadni vrt se prodá iz proste roke pod jako ugodnimi pogoji. Polovica kupne cene lahko na hiši ostane. Več pové Janez Falle p. d. Nemeec v Gorjah, pošta Vrba na Koroškem.

**C. in k. dvorna tovarna za orglje
bratov Rieger**

v Krnovem (Jägerndorf) avstr. Šlezija,
podružnica v Budimpešti VII., Garay-utca št. 48
v lastni hiši.
Dobre cerkvene orglje po ceni z zelo ugodnimi pogoji.
Ceniki zastonj.

Novo sezidano posestvo,

7 minut oddaljeno od Velikoveca, z malim zemljiščem, se prostovoljno prodá. Več se izvé pri Žnidarju v Ricinji pri Velikovecu.

Pijančljivost

se dá ozdraviti z **antibetinom**,* kakor se je že mnogokrat s sijajnim uspehom pokazalo. **Mnogostevalna zahvalna pisma ozdravljenih se na željo brezplačno na ogled pošljejo.** — Ker zdravilo nema nobenega okusa, zamore se pijaneu dajati tudi brez njegove vednosti. — Ena škatlja velja 2 gld. 20 kr. Dvojna škatlja za bolj zastarane bolezni 4 gld. 40 kr. Ako se denar naprej pošlje, dobi naročnik zdravilo brez stroškov na pošti. Naslov prodajalca: Adler-Apotheke, Lugos, Banat Nr. 721.

* Ime zavarovano.

E. ZBITEK

podobar v Novosadu pri Olomucu na Moravskem izdeluje steklene mozaike, sv. grobove, Lurške jame, altarje za procesije sv. Rešnjega Telesa itd. Njegovi izdelki so bili pohvaljeni od sv. Očeta papeža Leona XIII. Tudi ima priznalna pisma iz Petrograda, Carigrada itd. **Ceniki se pošiljajo zastonj.**

KONJAK

prežgan iz vina lastnega pridelka, priznan kot najboljšo, čudovito učinkujoče in bolečine olajšujoče sredstvo proti protinu, trganju po udih in skrnini. Steklenica velja 1 gld. 20 kr. **Stari konjak**, izvrstno zdravilo za želodčno boleznin in proti onemoglosti; steklenica 1 gld. 50 kr. Razpošilja se po pošti. Kdor vzame štiri steklenice, pošljejo se mu franko.

Benedikt Hertl, vlastelin grajščine Golič pri Konjicah (Gonobiz) na Štajerskem.

V najem

se dá farovško posestvo — 20 birnov posetve — s stanovanjem in hlevi v Lipi nad Vrbo. Ponudbe sprejema župnik Fr. Virnik v Lipi, pošta Vrba (Velden) na Koroškem.

Kdo pije
Kathreiner-
Kneippovo sladno kávo?

Vsak, kdor hoče svoje zdravje ohraniti in utrditi, pa obenem noče pogrešati prijetnega kavinega užitka. Bobova kava je, kakor znano, škodljiva, ker preveč živce razburja; ako se jej pa Kathreinerjeva primeša, jej odvzame škodljive učinke. *****

Vsak jo pije, ki se ne čuti prav zdravega. Posebno za take, ki bolehájo na živcih ali v želodcu, izkazala se je Kathreinerjeva kava, čista brez primesi, v tisočerih slučajih kot najboljša, najzdravejša in lahko prebavljiva pijača. *****

Vsak otrok in vsaka ženska naj pije Kathreinerjevo kavo, ki je tečna in se prilaga slabemu in rahlemu telesu, naj bo že čista ali mešana z bobovo kavo. S svojim prijetnim, milim okusom se kmalu vsem prikupi.

Vsak, ki hoče pri gospodarstvu kaj prihraniti in vender uživati okusno in zdravo kavo, naj si kupi Kathreinerjevo kavo. Naj bo čista ali mešana z bobovo, ugajala bo po okusu vsakomu. *****

Kathreiner-Kneippova sladna kava je v resnici zdrava družinska pijača, čist prirodan plod v celih zrnih, iz najboljšega slada izdelana in po Kathreinerjevem, v vseh deželah priznanem in od največjih strokovnjakov preskušenem načinu z okusom prave bobove kave prekisana. Kathreinerjeva kava združuje toraj v sebi prijetni okus ptuje bobove kave in vse od zdravnikov priznane dobre lastnosti domačega slada. *****

Prošnja: Kdor noče biti goljufan in oškodovan, naj pazi pri nakupu na varnostno znamko in na obliko na strani **Kathreiner** naslikanega izvirnega zavoja z imenom **Kathreiner**.

Zavoji brez imena „Kathreiner“ niso pristni.

Živinska sol

(erarična cena soli 100 klg. po 5 gld. od e. k. soline) oskrbuje proti zmerni odškodnini za nabasanje, vreče in odpošiljanje,

tvrdka **Andrej Jud,**

trgovina za sol v Ebensee, Zgor. Avstrijsko.

Pošilja se na vse postaje v velikih in malih množinah s stalnimi cenami, franko do zadnje postaje.

Podpisani se priporoča čč. gg. duhovnikom in cenjenim p. n. naročnikom za napravo

cerkvenih oblačil

vsake vrste, od priprostih in najcenejših do najbolj dragocenih, lepo izdelanih in z umetniškim vezilom.

Cele ornate (oprave) kakor posamezne kazule, pluvijale, dalmatike, vela, baldahine (nebesa), mrtvaške prte, cerkvena bandera, albe, koreteljne, talarje, obleke za cerkavnike in mašne strežnike — točno napravljam. Tudi oskrbujem poprave vsake vrste, prenašam stara vezila na novo podlago, dobro in hitro.

Pisma naznanila se dajejo z obratno pošto, vzorci se pošiljajo zastonj in franko.

Spoštovanjem

Janez Witzman, Gradec,

Burggasse št. 3.

Vinarsko in sadjarsko društvo za Brda (Gorica)

naznanja, da je otvorilo

društveno zalogo brskih vin

v ulici Barzellini v Gorici.

V zalogi se dobivajo poleg pristne rebule tudi razna domača črna vina. Za pristnost se jamči.

Pivovarna grofa Adolf Jožef Schwarzenberg v **Provincu (Češko)** priporoča

izvozno pivo in ležak.

Je v zalogi in toči se v restavraciji „Kokl“ „k prvemu kraju“

kolodvorske ulice št. 7. v Celovcu.

Skrbi se tudi za izvrstno kuhinjo, dobra vina in točno postrežbo.

Spoštovanjem

R. Kokl.

Nedavno odlikovano na higijenski razstavi v Londonu s prvim darilom, z zlato kolajno.

Med vsemi do sedaj naznanjenimi sredstvi proti skrnini, trganju po udih, čutniški boleznin v zobeh in glavobolu se od prvih zdravniških veljakov kot najboljši pripomoček priporoča

„MIRAKULIN“

ki gotovo pomaga in je najboljšo zdravilo proti tem boleznim. Cena jedni steklenici je 1 gld., po pošti poštnine prosto 1 gld. 20 kr. — Dobiva se v lekarni

Löwenapotheke,

Baruch Gyula, Miskolcz št. 188 na Ogerskem.

Vaše blagorodje! Pošljite mi takoj dve steklenici Vašega izvrstnega zdravila, kterega ne morem pogrešati. Spoštovanjem Chalzel N. Budimpešta, 24. maja 1896.

Ker se mi je Vaš „Mirakulin“ dobro prilagel, pošljite mi takoj dve steklenici. Spoštovanjem Fani Tuč v Geviču, 8. junija 1896.

Pošljite mi še eno steklenico „Mirakulina“, ker mi pomaga za protin v nogah. Ter. Jahoda v Pragi, 16. jun. 1896.

Pristno le z zgornjo znamko.